

Toegang tot het Binnenhof

WELSTANDSTOEZICHT NIET LOS VAN OPENBARE RUIMTE

De werkgroep Levende Historie wil dit lustrumjaar gebruiken om het belang van het begrip ‘historisch besef’ voor Den Haag te benadrukken. Het gaat daarbij om het levend houden van tradities en niet louter om een archeologische actie van het hervinden van verdwenen waarden. Tradities, die ons dagelijks leven verrijken met gedeelde conventies en karakteristieke waarden, die de bewoners van Den Haag van dienst zijn. Tijdens een feestelijke bijeenkomst op 27 oktober 2018 in het Venduehuis der Notarissen willen wij met drie gastsprekers en een discussie met de zaal het historisch besef van de Hagenaar aan de hand van een aantal voorbeelden de revue laten passeren.

Eén van de onderwerpen die aan bod zullen komen is ‘het straatbeeld’ waarin welstand en welzijn een zowel esthetisch als aangenaam samenspel vormen. Kan de historische waarde als troef worden ingezet bij vraagstukken, die gevoelens van onveiligheid, onmacht of afgunst oproepen?

Welstandstoezicht en openbare ruimte: twee communicerende vaten

Wanneer het beeld niet te veel wordt verstoord door gegraaf of bouwmaterieel, is Den Haag een architectonisch sprookje

van historische monumentale panden, zo nu en dan afgewisseld met eigentijdse gebouwen aan open ruimten in een verfrissend groene omgeving. Schoonheid wordt ervaren als er een harmonische samenhang is tussen bebouwing en de publieke ruimte eromheen. Sta in de zomer maar eens midden op het Voorhout stil en ervaar de ruimte tegen de achtergrond van de mooie stadspaleizen. Een prachtig geheel van ruimte en historische bebouwing. De schoonheid ervan wordt niet voor niets door velen met de (digitale) camera vastgelegd of gekocht als wenskaart van de Vrienden.

De dagelijkse realiteit van leven en bedrijvigheid

Het dagelijks leven toont zich echter ook op een minder harmonieuze wijze en blijkt weerbarstiger. De dagelijkse dynamiek van werk en bedrijvigheid dreigt regelmatig dat harmonieuze evenwicht te verstoren. Het verkeer met het monopolie van de tram, de logistiek van bedrijvigheid en toeristenstromen met de daarbij behorende horeca eisen hun tol van de openbare orde. Voorts dient de stad de veiligheid van internationale diensten en overheidsgebouwen te waarborgen. Een caleidoscopische schoonheid contrasteert met een chaotische openbare ruimte, waarin

de explosieve groei van geparkeerde fietsen de stoepen onbegaanbaar heeft gemaakt. De open pleinen zijn met een wildgroei aan terrasuitbreidingen te vol om er rustig te verpozen. Straten zijn afgezet met obstakels en blokkades. Ambassades en internationale gebouwen zijn voorzien van op palen geplaatste uitkijktorens ten behoeve van de veiligheid en roepen bij de voorbijgangers juist een gevoel van onveiligheid. Dat alles verstoort die zo Haagse rust en schoonheid.

Den Haag als centrum van de regering

Het koesteren van die zo Haagse identiteit is onlosmakelijk verbonden met de Kroon: gekroond en ongekroond. Onze koning woont tijdelijk elders, maar zal terugkeren naar zijn paleis met de prachtige onlangs gerestaureerde Oranjezaal. De regering biedt de stad bekendheid, reuring en tradities om te koesteren, zoals op de derde dinsdag van september. De daarbij behorende huisvesting van buitenlandse mogelijkheden levert Den Haag echter in enkele gevallen een voortdurende bron van zorg op over de staat van de fraaie monumenten, waarin hun ambassades zijn gevestigd. De verwaarloosde staat van onderhoud biedt een troosteloze aanblik van afgebladderde kozijnen en ramen, die uit de sponningen hangen. De Vrienden zouden graag zien dat deze verloederende een halt wordt toegevoerd en de betreffende staten op hun zorgplicht voor ons erfgoed worden aangesproken. Ten onrechte hangt er een sfeer van geheimzinnigheid in de lucht als het om het onderhoud of de verkoop van deze monumenten gaat. Hoewel de gemeente zich terdege zorgen maakt over de slechte staat van onderhoud, wordt er nauwelijks tegen opgetreden met een verwijzing naar het Verdrag van Wenen. Dit machteloos toekijken hoe een ongerechtvaardigd beroep op diplomatieke onschendbaarheid tot de teloorgang van ons erfgoed leidt, dient een halt te worden toegevoerd.

Artist impression Gemeente Den Haag plan VAB Veenkade, Brug Noordwal/Veenkade gezien vanuit de Paleistuin.
Bron: Gemeente Den Haag

Prioriteit geven aan het beschermen van cultuurhistorisch erfgoed

Inmiddels is er in het centrum van de stad verandering op komst. De eigendom van de voormalige Amerikaanse ambassade aan het Korte Voorhout is overgedragen aan de stad. Met de verhuizing van de Amerikaanse en de Israëlische ambassade wordt het straatbeeld daar in ieder geval een stuk vriendelijker. De Amerikanen zijn naar een nieuw gebouw buiten de stad verhuisd, maar de Israëlische ambassade neemt straks haar intrek in een monumentaal pand aan Plein 1813. Bewoners uit de wijken Archipel en Willemspark vrezen dat de beveiliging zich niet alleen tot het ambasadeterrein zal beperken, maar ook de openbare ruimte zal veranderen. Er is immers een plan ingediend voor de herinrichting van Plein 1813, waarbij de parkeermogelijkheden aanzienlijk beperkt zullen worden. Een wijziging van het straatbeeld op dit wel zeer historische plein kan de symmetrische schoonheid ervan ernstig verstoren. Ook bij de Franse en Britse ambassade heeft beveiliging geleid tot aanpassingen van het historische straatbeeld ter plaatse.

Welstand in breder perspectief

En last but not least krijgt Den Haag straks de renovatie van het Binnenhof voor haar kiezen. De 'Artist impressions', waarmee vergunningen voor renovatie en verbouw worden aangevraagd en verleend, bieden veelal geen getrouw beeld van de impact, die een dergelijke operatie op de omgeving zal hebben, hoe mooi en veelbelovend die 'impression' er ook uitziet.

Welstandstoezicht gaat helaas minder over de vraag wat passend en mooi is, als wel over steen en het in stand houden daarvan. Een gevreesd gevolg van het ontbreken van historisch verantwoorde welstandsnormen is een ijdele architectonische toevoeging naar de waan van de dag met niet zelden verkrotting tot gevolg. Gek genoeg is de achter-

Brug Noordwal/Veenkade gezien vanuit de Paleistuin

Stoep als parkeerterrein voor fietsen

liggende reden van het in de Woningwet vereiste advies van een onafhankelijke en professionele monumenten- en welstandscommissie nu juist om verloedering te voorkomen. Projectontwikkelaars hebben een ander belang dan het bewaren van de stedenbouwkundige harmonie in de stad en bij uitstek daarom heeft de wetgever de welstandsnota en de nieuwe Erfgoedwet in het leven geroepen. De toevoeging van een Excessenregeling in de welstandsnota 2017 scheidt duidelijkheid, net als de nieuwe eisen in de Erfgoedwet ten aanzien van onderhoud en instandhouding van monumenten.

De Vrienden van Den Haag stellen zich ten doel om met een kritische blik naar de ontwikkelingen in Den Haag te kijken en bij te dragen aan een zorgvuldige welstandstoets, die ook

werkelijk bijdraagt aan de 'welstand' en de kwaliteit in de stad. Daarbij is het van groot belang dat bij die redelijke eisen van welstand ook de specifieke kenmerken van de openbare ruimte ter plaatse worden betrokken. Het is niet eenvoudig om bij de beoordeling van een vergunningaanvraag reeds ten volle te zien dat een ogenschijnlijk (kleine) wijziging de beleving ter plaatse geheel kan wijzigen. Wij nodigen iedereen van harte uit naar de discussiemiddag op 27 oktober 2018 in het Venduehuis der Notarissen te komen en ons te helpen dat 'historisch besef' handen en voeten te geven.

[Werkgroep Levende Historie, tekst en beeld](#)

